

Van links naar rechts: tamme kastanje, gewone zilverspar en elsbes

Boomsoorten voor klimaatadaptief bosbeheer

Factsheets met informatie over veertien boomsoorten die een rol kunnen spelen bij klimaatadaptief bosbeheer

Auteur: Gino van Maaren MSc

Steeds meer bosbeheerders- en eigenaren zijn bezig hun bossen veerkrachtig te maken tegen klimaatverandering. Een passende boomsoortenkeuze bestaande uit klimaatbestendige bomen is hierbij onmisbaar. In de online Gereedschapskist Klimaat Slim Bos- en Natuurbeheer staat een reeks laagdrempelig beschreven factsheets met informatie over veertien boomsoorten die een rol kunnen spelen bij klimaatadaptief bosbeheer.

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor Nederland en voor de Nederlandse bossen. Het KNMI voorspelt dat de gemiddelde jaartemperatuur in 2050 met +0,9°C tot +1,6°C kan stijgen ten opzichte van de referentieperiode 1991-2020. In 2100 kan de gemiddelde jaartemperatuur zelfs +4,4°C hoger zijn dan in deze referentieperiode. De zomers worden heter en droger

met meer langdurige droogte, hittegolven en neerslagtekorten, maar ook extreme buien. De winters worden juist zachter en natter met minder ijs- en vorstdagen.

Wat betekent dit voor het Nederlandse bos?

Door de hogere zomertemperaturen gaan bomen meer verdampen en hebben zij meer vocht nodig, terwijl er in de zomer juist minder neerslag gaat vallen. Hierdoor gaan bossen vaker te maken krijgen met steeds grotere neerslagtekorten. Daarnaast neemt ook de kans op (langdurige) droogte toe, waardoor neerslagtekorten verder zullen toenemen. Vooral droogtegevoelige boomsoorten gaan het naar verwachting moeilijk krijgen, met een lagere groei, verminderde gezondheid (vitaliteit) en hogere boomsterfte tot gevolg.

Dankzij de zachtere winters en de voorspelde afname van het aantal ijs- en vorstdagen kan het groeiseizoen eerder beginnen én langer doorlopen. Zolang andere factoren (zoals waterbeschikbaarheid) niet beperkend zijn, kan dit langere groeiseizoen zorgen voor meer groei. Het eerder uitlopen van bomen brengt echter ook een verhoogd risico op schade door late voorjaarsvorst met zich mee. Dankzij de warmere winters neemt naar verwachting ook de wintersterfte onder plaaginsecten af. In combinatie met het langere groeiseizoen betekent dit dat de impact van plaaginsecten verder zal toenemen in de toekomst. Bovendien zullen nieuwe plaaginsecten en ziektes, die nu nog beperkt worden door de koude winters, hun weg gaan vinden naar Nederland. Met het warmer wordende klimaat gaan ook extreme weersomstandigheden en natuurlijke

Over de auteur

Gino van Maaren is werkzaam bij Stichting Probos, een organisatie die zich richt op bosbeheer en bosbeleid in Nederland. Binnen Probos is hij betrokken bij diverse projecten die gericht zijn op toekomstbestendig bosbeheer en gegevensvoorziening. Zijn artikel is eerder verschenen in De Landeigenaar (juli 2024).

Gino van Maaren

verstoringen, zoals bosbranden, vaker plaatsvinden. Het aantal extreme buien in de zomer neemt toe en valwinden en windstoten bij

buien worden mogelijk sterker. Dit kan zorgen voor meer windworp en schade aan bomen. Ook neemt het risico op bosbranden toe van

wege de hogere temperaturen en verdamping en de afname van de hoeveelheid neerslag in de zomer. De neerslagtekorten leiden bovendien tot droogtestress, wat bomen gevoeliger maakt voor aantasting door (nieuwe) plaaginsecten en ziektes.

Factsheets van klimaatbestendige boomsoorten

Sommige boomsoorten, vooral droogtegevoelige soorten, zullen door klimaatverandering dus onder druk komen te staan en mogelijk zelfs verdwijnen uit Nederland. Veel bosbeheerders en -eigenaren zijn daarom bezig hun bossen voor te bereiden op het toekomstige klimaat. Boomsoortenmenging en structuurvariatie vormen belangrijke maatregelen voor klimaatbestendiger bos, evenals het inbrengen van klimaatbestendige boomsoorten.

Om bosbeheerders informatie te verschaffen, hebben Stichting Probos, Staatsbosbeheer en het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN) aan de hand van literatuurstudies factsheets opgesteld over veertien potentiële boomsoorten voor klimaatadaptief bosbeheer. Deze laagdrempelig beschreven informatiebladen bevatten onder meer informatie over relevante eigenschappen en groeiplaatseisen. Tabel 1 vormt een versimpelde samenvatting van hoe de boomsoorten scoren op droogte- en schaduwtolerantie, de potentiële bijdrages aan CO₂-vastlegging en biodiversiteit en het risico op invasiviteit. De uitgebreidere toelichting staat in de factsheets die gratis te downloaden zijn op <https://gereedchapskist.vbne.nl/factsheets>.

Boomsoort	Droogte-tolerantie	Schaduw-tolerantie	Bijdrage aan CO ₂ -vastlegging	Bijdrage aan biodiversiteit	Risico op invasiviteit
Atlasceder	Gemiddeld tot laag	Gemiddeld tot laag	Hoog	Laag	Laag
Boomhazelaar	Gemiddeld	Gemiddeld tot laag	Onbekend	Gemiddeld	Laag
Elsbes	Hoog	Gemiddeld tot hoog	Laag	Zeer hoog	Laag
Gewone walnoot	Gemiddeld	Laag	Hoog	Laag	Laag
Gewone zilverspar	Laag	Zeer hoog	Zeer hoog	Gemiddeld	Gemiddeld
Kustmammoetboom	Laag	Zeer hoog	Zeer hoog	Onbekend	Gemiddeld
Libanonceder	Gemiddeld	Laag	Hoog	Laag	Laag
Oosterse plataan	Hoog	Gemiddeld	Zeer hoog	Laag	Onbekend
Ratelpopulier	Gemiddeld	Laag tot gemiddeld	Zeer hoog	Zeer hoog	Gemiddeld
Tamme kastanje	Hoog	Gemiddeld tot hoog	Gemiddeld	Gemiddeld	Gemiddeld
Taxus	Hoog	Zeer hoog	Gemiddeld	Gemiddeld	Laag
Veldesdoorn	Gemiddeld	Gemiddeld tot hoog	Laag	Hoog	Laag
Zeeden	Zeer hoog	Laag tot gemiddeld	Hoog	Onbekend	Gemiddeld tot hoog
Zwarte walnoot	Gemiddeld	Laag	Hoog	Onbekend	Laag

Tabel 1 Samenvatting scores boomsoorten op vijf belangrijke aspecten.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!